

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četrt " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniha:
Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Vabilo.

Proti koncu prvega četrtletja uljudno prosimo vse one naše p. n. gg. naročnike, ki želé tudi v prihodnje sprejemati „Slov. Narod“, a jim naročnina poteče zadnjega tega meseca, naj do tje naročilo blagovolé ponoviti, da se njim dopošiljavanje ne pretrga in da mi vemo določiti, koliko iztisov nam je tiskati. Upamo, da nam občinstvo, katero nas je do zdaj podpiralo, pomaga storiti še zadnji korak, kakor bomo od svoje strani vse storili, da zadostimo opravičenim željam našega občinstva, in da častno rešimo svojo nalogo, kolikor nam je to mogoče po sedanjih naših in našega naroda okoliščinah.

Denar se najceneje in najpriprosteje ter za našo administracijo najugodnejše pošilja po pošt-nih nakaznicah (postanweisung), ki se dobivajo na vsaki c. k. pošti.

Cena lista je kakor do zdaj v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 gld. — kr.
pol leta 4 " — "
četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 gld. — kr.
pol leta 5 " — "
četrt " 2 " 60 "

V Mariboru, 21. marca 1871.

„Slov. Narod.“

„Jedinstvo“ o južnih Slavenih.

Vsa žurnalistika na slavenskem jugu je nadihnjena z mislijo, da se mora vsako naše pleme v sebi samostalno razvijati, a vsa skupaj da se morajo mej seboj duševno približevati in pripomoči v dosego občnega narodnega cilja. Ta misel je vzeta iz skušenj iz naše

preteklosti, polne nesreče samo zbog naše razkovanosti, a vsiljujejo nam jo ne le sedanje neobhodne potrebe gledé na našo prihodnost, ampak tudi duh časa, ki pri vsih izobraženih narodih veže plemena v narodne skupine, in je že okolo nas zvaril tako krepke politične skupine, da, južnim Slavenom, ako ne hodijo isto pot, preti gotova nevarnost, da svoj narodni cilj za vsigdar izgube. Jugoslavenska žurnalistika je tedaj na višku svoje naloge, ona deluje priležno našim potrebam in po novem duhu človečanstva; njena politika je politika prihodnosti.

Mej tem se pa skoro pri vsakem jugoslavenskem plemenu prikazuje kak list, ki živi ob naših starih pregreških, goji samo plemensko individualnost in odstranjuje vsako porazumljenje in jedinstvo z ostalimi enorodnimi plemeni.

To je politika preteklih časov, ki so se že preživelj ravnó zbog nesreče, katero nam je prinesla politika, katero so dogodbe vsigdar obsodile kot tako, ki je rodila smrt vsacemu naših plemen in vsim vkup, in s katero bi nikdar več oživeti ne mogli.

Dokler tem listom ni mari za drugo nego za svoje pleme, dokler ga svojo domišljijo povečujejo nad faktično resnico ter mu iz osamljenega stala prorokujejo prihodnost, nemogočo v sedanjem času, se mora vse to pripisovati politični nedoraslosti dotičnih piscev. Če se pa spuščajo preko meje lastne obrane in napadajo sorodna plemena, če sipljejo mržnjo in sejejo razpor, če jim pripisujejo namene, iz katerih se utegne le antagónizem mej plemeni roditi, tedaj se to že ne more pripisovati prosti neumnosti, nego odločenemu namenu, kakoršnega ne nahajamo v nobeni narodni, poštenu duši, ampak samo pri taci ljudih, ki so vsigdar pripravljeni prodati sebe in narod narodnim protivnikom.

Na slavenskem jugu sta dva glavna središča: samostalna Srbija in Hrvatska v avstro-ogerskem cesarstvu. Ta dva središča sta naravno neprijeten pojav vsim onim, ki se bojé jugoslavenske zveze in onim, ki se česa nadejajo od jugoslavenske razcepljenosti. Obojim služi najbolj na korist, da sistematično napadajo oba središča, ker se čvrsteje življenje pri njih razvija, da jih pripravijo v neprijaznost mej seboj, da jim pripisujejo v očeh ostalih sorodnih plemen hegomonske težnje, da jim zanikajo vsaki notranji napredek in vsako

splošno politiko v širjem narodnem smislu a na drugi strani, da pri vsakem plemenu povečujejo pojem njegove individualnosti do samoobrane, da mu hlinijo njegovo moč in mogočnost, da samo doseže svoj cilj ter mu tako vcepijo preziranje drugih plemen, ga optujijo in napolnijo mrzlobo. Tako se najlaglje osamita oba središča in vsako pleme, tako se med seboj razpro in tako se uniči jugoslavensko zedinjenje, da mu ni sledu ne bode.

Hrvatska ima po nesreči dva taka lista, ktera da bi bolje zakrivala svoje protislavenske in smrtonosne težnje se slinita narodu s pretiranim domoljubjem, pretiranim liberalizmom in pretirano veliko Hrvatiščino, ktera je ravna taka utopija, kakoršna bi bila velika Srbščina ali velika Bulgarščina. S tem da ti listi hočejo zazibati narod v tako lepe a lažnjive sanje, zabadajo trojedni kraljevini križem nož v srce, ker povečujejo mržnjo na Srbstvo, katero ima tako znatno število mej ondašnjimi prebivalci, da bi njih ona kraljevina dovolj pogrešala. Oddelek prebivalcev razdvojiti z drugim, to je divno sredstvo v dosego velike Hrvatske ideje! Samo da naredo razpor mej prebivalci trojedne kraljevine, da podkopljejo idejo bratovske solidarnosti na jugu, pa je slobodno kričati, kolikor koli hoté na Nemško in in Magjarsko, ker njih prazen krik, ne bo toliko škodil, kolikor bodo zla mej svojimi brati napravili.

Pa ti ljudje in oni, kateri se ž njimi slagajo, pozabijo samo na eno, a to je, da se Slaveni na jugu ne puste več s tako politiko slepiti. Ti manévri in cilj, na kateri nameravajo, so vsakemu od nas že poznani; narodna svest, ki se povsod razvija, jih zasmehuje in vse se prepričuje, da brez notranje sloge nima nobeno naših plemen individualne prihodnosti, a brez vzajemnosti mejplemenske niti prihodnosti narodne.

Srbski program je že znan in obstoji iz dveh besed: Vsakemu svoje. In kakor Srbini, tako Slovenci, Hrvatí in Bulgarí. Da pa vsak to doseže, treba vzajemnosti, treba da se ne odстранujemo od onih središč, iz katerih utegne vsacemu priti največ pomoči. Ko bo vsako pleme celo na svojih nogah, tedaj nam je zedinjenje lahko. Na to moramo težiti, kako se bode to obrazovalo, bodo prihodnji časi rešili.

Iz tega srbskega središča bi mi ne vedeli nič bo-

Listek.

Francozi pod Napoleonom Bonapartom 1797. leta prvič na Slovenskem.

(Iz Vodnikovih „Ljubljanskih Novic“ 1797. leta.)
(Dalje.)

Oznaniha central-guberniuma.

„Mi prezident ino svetovalci k vižanju krajskega vojvodstva od francoskega poglavitnega generala Buonaparta postavljenega central-guberniuma dajemo vedeti:“

„Da, ker po tukaj pristavljenem oklici*) zdaj imenovanega generala stara deželna postava v vseh rečeh brez prevrnjenja ostane, ino imajo zavolj tega vse poprejšnje deželne, mestne ino krvave postave ino povelja v svoji celi moči ino trdnosti biti obdržane ino tenko izpolnjevane, morejo tudi vsi deželni ino gospodski davki, desetine, naklade, coli ino kazni od gruntnih gospodskih ino od podložnih ravno tako odrajtovani biti,

*) To je Buonapartovo oznanilo, katero smo čitateljem že podali.

kakor poprej. Ako bi se pak kdo branil bodo toliko ostrejšje terjani, kolikor niso ti davki ino prejemki nikamor drugam namenjeni, zunaj:“

„Prvič, narpotrebnejši deželne izdajanja opravljati.“

„Drugič, francoski armadi potrebni živež ino klajo preskrbeti.“

„Tretjič, prebivalce te dežele odškodovati, kateri so kaj trpeli, kadar je francoska vojska skozi šla.“

„Da se pak ta od francoskega poglavitnega generala Buonaparta potrjena ino zapovedana deželna postava ohrani ino izpelje, treba je deželne, pravdne ino kameralne gosposke spet postaviti ino v vrsto dejati, kar je mogoče.“

„Tedaj po oznanili poglavitnega generala Buonaparta ima ta iz zdolaj podpisanih prezidenta ino devet svetovalcev obstoječi central-gubernium vižanje vse dežele, ino se deli v tri dele ali kanclije, to je: v deželno, pravdno ino kameralno hišo, katere bodo vse očitne opravila te dežele vižale ino vsem podvrženim gospodskim, sodbam ino služabnikom v krajski deželi ukazovale.“

„Zbrani central-gubernium je v vseh deželnih, pravdnih ino kameralnih rečeh prva ino narvikši oblast, ino bode povsod zadnji ali končni sklep v sodbah dajal.“

„Pravdni razdelek tega central-gubernija pak je namesto apelacijona v ti deželi, ino bode dajal sklepe na drugi stopinji, karkoli apelacijon v pravdnih ino krvavih sodbah zadeva.“

„Ljubljanska mestna gosposka ali magistrat je pod predsedstvom purgermastra doktorja Jožefa Golmajerja za združeno mestno ino gosposko pravico (Landrecht) povikšana, ino bo dajala sklepe na prvi stopinji v pravdnih ino očitnih opravilih, katere so poprej h krajski gosposki pravici ino k mestnemu magistratu slišale.“

„Sodnje gosposke po deželi ino po mestih ohranijo svojo poprejšnjo sodnjo oblast.“

„Tri krasije te dežele ostanejo v svojem poprejšnjem pravilu, ino vsaka posebej bo tem časi imela enega krasijskega komisarja za vižanje ino zraven potrebne kancliste ino pote. Za komisarja ljubljanske krasije je postavljen gospod Joanez Rozman, v No-

ljega svetovati Srbom samim v Krajini, Dalmaciji in drugod, nego da v najbolji slogi žive z brati Hrvati pod Krešimirovo krono, pa tudi z drugimi Jugoslaveni v avstro-ogrski monarhiji ter da se temu narodnemu središču bližajo. Tako tudi Slavenom na Turškem. Bratje, od Srbije se vam ni ničesa bati a mnogo dobro nadejati; če bomo složni, bomo tudi slobodni in močni, a inace nikdar.

Tega pravila se držimo vsi, pa naj tuji najemniki v Srbiji, Sloveno-Hrvastki in Bugarski kriče, kolikor jim drago; mi jih preziramo in delajmo dalje za svojo poedincu in skupno životno nalogo. —

Dopisi.

Iz tržaške okolice, 22. marca. [Izv. dop.] Kako revno — jako malo je mestno starešinstvo s svojimi novimi — v njegovi rog trobentajočimi učitelji naši okolici streglo, vsakdanja skušnja zmirom bolj jasno dokazuje. — Prvo leto so ti novi lučnjaki mislili v svoji vrtoglavosti, da bodo v kratkem novo luč okoličanom prižgali, imeli so seje vsaki prvi četrtek meseca pri gostilničarju „sotto monte.“ Da niso nič pametnega sklenili in storili, umeje se samo od sebe, pa vendar, ako se sad hvaliti ne more, se mora saj hvaliti dobra volja; te mesečne shode pri „maselcu“ so pa ti novi gospodje popolnoma opustili, in njihova reč gre naprej, če ne slabše gotovo ne bolje, kakor pod starimi učitelji — kateri so, kar lepi izgled — in orglanje zadene — nekatere nove gospode na široko in dolgo jako prekosili. — Nek lučnjak g. B. iz R., neki celo s kapico na glavi — saj tako nam je bilo rečeno — učencem učenost utiskuje. Temu gospodu odgojitelju bi eno malo več „kreance“ priporočili; zlo se bojmo, da luč, katero so mislili ti novi težaki laške kulture v okolici prižgati, ali ni celo zagorela — ali pa — da bode zmirom slabše gorela in v kratkem ugasnila — kar ravno bi ne bilo — napčno. —

Naravnost nekterim teh gosp. rečemo: Gospodi! vi niste za nas — pojdite, od koder ste prišli — morebiti vam bode tam bolj mila osoda, saj prej ali poznej vam bode tako odzvonilo; le toliko časa, dokler vam bode varčni mestni magistrat suplente za orglanje plačoval, se bode še držali, ako pa oni poreče: Ne več dalje, potem jo pa bode pobrali s trebuhom za kruhom.

Ne zamerite g. učitelji! da vam tako odkritosrečno (ali kakor bi eden ali drugi izmed vas rekel — de profundis) resnico povem; ali vi ste možje, ki samega sebe ne poznate; vi mislite, da ste — ker se večidel le z laškim govorjenjem pečate, nazadnje res Lah! — pa za Boga, od gosp. K. do gosp. B. torej vsi ste trdi Slovenci, kateri le slabo in nepravilno laški jezik govorite; pomislite dalje, da zrak, katerega dihate, je slovenski — zemlja po kateri hodite, je slovenska, kruhek, katerega živite, je slovenski.

Zatoraj dobro preudarite in prepričali se bode, da za vašo laško kulturo zemlja tržaške okolice ni ugodna. Vi ste dalje podobni zidarju, ki hoče hišo brez podlage zidati, t. j. vi po svoji slabi zmožnosti obdelujete le razumnost naših otrok — opustite pa obdelavati tudi njihova srca — zatoraj vam odkritosrečno zakličemo: Pojdite nazaj v deželo — Lahom obljubljeni. — Okoličan. *)

Iz Zagreba 26. marca [Izv. dop.] Tisti trgovci, ki za svojo robo kupca išče, ter jo okoli na prodaj ponuja bo svojo robo slabo prodal. Nasprotno bo pa tisti trgovec, k kateremu kupec pride, svojo robo dobro prodal. Ta zakon ne vlada samo v kupčiji, ampak tudi v vseh tistih okoliščinah, v katerih se dve nasprotni stranki za kako — god stvar med seboj pogajati, tedaj tudi med političnimi strankami. Pasivna in negativna opozicija ima posebno v tem svojo veliko moč, da vlado nazadnje v to pripravi in v to prisili, da vlada k stranki pride, da vlada inicijativo poprijeti mora. Koliki uspeh ima taka pasivna opozicija, videlo se je pri Magjarih, in videlo se bode prej ko slej tudi pri Čehih. Tudi pri nas Hrvatih so neki voditelji narodne stranke pri nastopu nove vlade Bedeković-Šuhajev svetovali, naj narodna stranka kakor do sorej, tudi nadalje od sorej vladi nasproti pasivna ostane, ter naj čaka, da bo vlada prvi korak narodni stranki nasproti storila. Ta nasvet ni obveljal, kajti videli smo, da je Mrazović predvodil deputacijo narodnih Zagrebških mestjanov pred novega bana! — S tem korakom je narodna stranka na eno plat superjoriteto vlade pripoznala, na drugo plat pa svojo inferjoriteto vladi nasproti dokumentirala. Jaz bi dejal, da je na vsak način bolje kazalo, ta sosretni korak ne storiti, ter iz svojih dosedanjih zakopov ne ven iti. Vladi bil je ta korak narodne stranke kaj po volji, ona za-nj pa tudi ni nehvaležna ostala; odločila je namreč, da se imata magistrata v Karlovcu in Zagrebu obnoviti. To je pa le navidezna koncesija. To bi bila vlada tudi sicer storiti morala, kajti zastopstvo grada Karlovca bilo je že pod Rauchom razpuščeno, zastopstvu grada Zagreba je pa itak mandat že iztekel bil. Večjo zaslugo pridobila si je vlada s tem, da je začela po Rauchu odpuščene profesorje in uradnike zopet rehabilitirati. Sicer bo pa bodočnost pokazala, ali je narodna stranka pametno ravnala, približaje se vladi Bedeković-Šuhajevi, ali ne.

O razvojničenji vojniške krajine začelo se je spot mnogo govoriti. Deželni vojniški poveljnik Molinari in divizionar Rosenzweig odpotovala sta vsled višega poklica v Pešto. Tudi ban Bedeković in biskup Mihalevič sta baje tje poklicana, pa do denes še ni nobeden njijuh Zagreba zapustil. Svet iz tega sodi, da gre zdaj zavolj vojniške krajine. Čas bi že res enkrat bil, da se nam Hrvatoma ta „krvava haljina“ raz pleč sname. Sicer si pa ne prikrivamo, da se je Magjarov ravno tačas najbolj bati, kadar svoj sladki „baratom Horvat“ največ-

*) Ta sestavek se ne tiče gospoda Jančarja in gospoda Čenčurja, prvi učitelj v Katinari, drugi učitelj v Skednu.

krat na jeziku imajo, in to je denes. Kakor se čuje, namerava se, vso vojniško krajino od Zvonigrada do Demerkapije naenkrat izpod puške postaviti, (kar je tudi želja vojniške krajine) ne pa, kakor je bilo s prva odločeno, regiment za regimentom. Iz hrvaško-slavonske vojn. krajine naredilo se bo pet velikih županij. Brž ko ne, bo vojniška krajina že na prihodnjem našem saboru zastopana.

Po veliki noči začel bo v Zagrebu nov političen list pod naslovom: „Agramer Lloyd“ izhajati. Kakor se čuje bo organ magjaronске aristokracije, in za tega delj ga ne morem Slovencem priporočati.

—m.— **Iz Dunaja,** 23. marca. [Izv. dop.] Kakor vse kaže, naš državni kancelar Beust nikakor še ni omil tistih novčnih maróg, ktere so mu podtikale dunajske novine „Oesterreichischer Oekonomist“, da si je namreč umazaniam potom iskal novcev okolo dunajskih bank in pri borsi, da bi laže poplačal dolgove, katerih je bil težko breme prinesel v Avstrijo. Zaradi tega je tudi bila tukaj nedavno tiskovna tožba, v kateri Beust ni tožil nikogar, nego „Oesterr. Oekon.“ je tožil druge dunajske novine „Volkswirtschaftliche Presse“, ktere so rekle, da je „Oestr. Oekon.“ klevétnik in lažnik v tem, česar je dolžil državnega kancelarja Beusta. Porotniki nikakor niso prisodili, da bi „Oest. Oekon.“ res bil lažnik, in o tem je včerajšnji „Wanderer“ prinesel zelo važen spis, ki govori:

„Zopet je bilo treba, da so novine „Wiener Abendpost“ v boj pritekale za gospoda državnega kancelarja. Mudilo se je res že, kakor nekteri ménijo, zelo mudilo; da ima tudi dvomljivca, ki govore, da je bilo že „prepozno.“ Državnega kancelarja goni hudoben bés, kateri nikoli ne miruje ter se mu je zdaj zopet na pete obesil. Temu bésu je ime: „Sommerfeldova tiskovna tožba“, ali „Oesterreichischer Oekonomist.“ Naj tukajšnje porotniške razprave protiv Herzogu in Langerju po nemških novinah do samega lista „Augsburger Allgemeine“ prijateljska peresa, katerim je treba tudi sebe omivati s svojim gospodom in nastavnikom (mojstrom) vred, zavijajo in sukajo, kakor jim koli drago: na Dunaji nobenemu človeku, kateri ima kolikaj razuma, ni bilo nikoli dvomno, koga so porotniki upravo obsodili. Nismo porok, da bi razsodba ne bila morebiti še obširnejša, ako bi porotniki bili to vedeli, kar zdaj vedó.

„V svojem poslednjem listu namreč „Oekon.“ vso stvar zares čudovito pojasnjuje. Gosp. Sommerfeld piše: predno je začela tiskovna tožba teči, bile so mej mano in mej neko osobo, o kateri sem zaradi njene veljavnosti v družbi in zaradi njenih zvez mislil ter še zdaj mislim, da je poblašeno zastopala gosp. Beusta ali vsaj njegove najdražje prijatelje, v pričo mož razprave, ktere so na to merile, da bi jaz odstopil od tožbe proti Herzogu. Naštevali so se osobni in politični uzroki, ter zelo so me naganjali, da ustrezem želji, ktera se ujema z javno koristjo.“

„Zato se je zgodilo, da je tožnik na stran porinil vsaj vse dokaze zoper grofa Beusta, česar zago-

vem mesti gospod Štefan Podržaj, v Postojini gospod Joanez Willhar, katerim imajo vse rihte, žoldne okrajine (Werbbezirke), gruntne gosposke ino podložni spodobno pokorščino izkazovati.“

„Bankalinspektorat te dežele ino oberamt (sic!) ljubljanskega poglavitnega cola se izroča gospodu Valentinu Squarzi, ino on postavlja za inspektorja ino za oberajnnemarja (sic!), kateri bo s pripomočjo drugih colnih služabnikov vižal vse druge cole, avžlake (sic!) ino odrajtovanja.“

„Za rudnega sodnika ali pergrihtarja se postavlja gospod Alojz Vermatti, ino za prisednika gospod Maks Čerin. Rudna gosposka ino rudna sodba bode delala svoje opravila pod vižanjem kameralskega razdelka tega central-gubernija po poprejšnjih rudnih postavah.“

„Ravno tako imajo na daljnj šole pod oblastjo šolskega zbirališča zdajci po veliki noči držane biti. Vsi profesorji, učeniki ino študentje so v svoje šole ino nauk nazaj povabljeni ino poklicani.“

„Gospod doktor Filibert Rus se tem časi postavlja za sodnika krvave pravice ali banrihtarja v

krajnski deželi, ino zapoveduje se vsem rihtam, da mu imajo v vseh hudodelnih preiskovanjih dajati taisto plačilo za pot ino preiskovanje, kar je sicer banrihtarju slišalo ino se spodobilo.“

„Da vse rihte, žoldne okrajine, gruntne gosposke, tudi poprejšnje manjši sodbe ino gosposke svojo staro oblast ohranijo, lahko se zastopi iz oklica poglavitnega generala Buonaparta. Tedaj so vsi vojvodski, deželni ino gosposkni služabniki poklicani ino prijazno povabljeni, da se vsak na svoje mesto podado ino brez zadržka svojo službo opravljajo; central-gubernium pak jim obeta vso brambo, podporo ino poprejšnje plačilo, kakor hitro se bodo na svojem mesti znašli.“

„Zadnjič se zahvaljuje ta central-gubernium iz srca vsem prebivalcem krajnske dežele, zlasti kmetom ino podložnim za njih do zdaj povsod izkazano stanoovitnost ino posebno dobro voljo, ino jih opominja, da imajo tudi za naprej ravno tako pokorščino ino zaupanje gosposkim — gosposke pak naj si k seru vzamejo, da podložnim prizaneso, z ljubeznijo jih vižajo ino varujejo, kar je narveč mogoče. Tedaj imajo vsem podložnim dobro razločiti, da ves trud ino skrb central-

guberniuma tja meri, da bi mir ino sprava v deželi obdržana bila, potrpljene nadloge polehkane, varnost ljudi ino lastine ohranjena ino vsi deželi pomagano bilo, kar koli je ob časih vojske mogoče.“

„To se vsem oznanja, da se bodo prav držati vedeli.“

Dano v Ljubljani iz zbirališča central-guberniuma 7. dan malega travna 1797,

(L. S.)

Baron Bernard Rosseti,
prezident.

(Dijakom se je bilo razglasilo naslednje):

O z n a n i l o.

„Da študentje nič ne zamude, sklenil je central-gubernium, da se imajo zdajci po veliki noči na 21. dan malega travna vse šole začeti. Učeniki ino študentje, kateri so iz Ljubljane potegnili, nazaj so priti povabljeni. Kateri popotnega pisma potrebuje, bode ga od central-gubernija ino soldaške komande prejel, če po nje piše. Posebno se študentom obeta vsa varnost ino podpora, ino se nimajo po nebene ceni bati, da bi v žold vzeti bili.“

V Ljubljani 8. malega travna 1797.

vornik niti ni razumel niti ne dovolj cenil. Mej „Oekonomistom“ in mej gospodom državnim kancelarjem je torej še zdaj „res integra“, nerešena pravda. Najvažnejši svedoki niti pred sodbo niso bili poklicani, ter kar je bilo poklicanih, nikakor ne dovolj izpraševani.“

„O tej priliki vidimo, kako je „Wanderer“ vso stvar na tanko vedel, ker je govoril o „težkih uzrokih“, ktere jo gosp. državni kancelar navajal zato, da bi se potlačila „Sommerfeldovo-Herzogova tožba“, in zdaj vprašamo, ali se je treba grofu Beustu ali občenemu mnenju tešiti s tem, kar piše novine „Abendpost“? Kaj more avstrijsko-ogerskemu državnemu kancelarju biti do tega, ali gosp. Sommerfeld gospoda Herzoga toži ali ne? In če mu je res kaj do tega, če mu je do tega celó toliko, da se diplomatične razprave snujejo s privatno osobo, ali taka stvar nij res po pravici sposobna tudi javno mnenje zelo zanimati?“

„Da s kratka rečemo: tako zelo pokvarjen Dunaj in Avstrija še nij, da bi take stvari mogle ostati ne-preiskovane. Niti najvišja zaslomba ne more grofa Beusta otéti, da ne bi ali svojega opravičila iskal pri sodišči ali stopil iz službe. Samo otroci in tisti, kteri so z njim vred krivi, mogó verjeti: grof Beust ostane minister in se ne gane!“

Tako piše „Wanderer.“ Mislimo, da je dovolj in brez okoliša povedano; vendar se bojimo, da tudi vse to pretrpi debela koža grofa Beusta, kteri, kakor je podoba, ne da se nikakor izduplati iz gorkega gnezda na Dunaji.

Zelo važen je današnji uvodni člen stare „Presse“, ki, odstopivši od navadnega prusoljubja, vladi proti svojemu običaju mirno oponaša, da je zelo grešila s postopanjem proti godovanju pruske zmage, ker ni ali že s početka vseh tacih slovesnosti povsod prepovedala (edino to bi res bilo pametno) ali pozneje, ko tega ni hotela ali smela storiti, vsaj zanižala ob vsacem teh raznih praznovanj. „Presse“ misli, da s tem, ako se komu prepoveduje, kar je družemu svobodno, vlada samo ljudstvo draži in v pogibolj rine avstrijsko svest. — Res je, a temu se vendar ne moremo prečuditi, da tako nagloma ter nahúdoma pruskega Savla nahajamo mej preroki avstrijskega domoljubja. Kaj to znači?

V Laškem trgu 25. marca. [Izv. dop.] Ker sta govorila že Jožek in Andrejček, naj še Janez nekaj pove.

C. k. okrajna sodnija v Laškem:

G. Jakob Lassbacher c. k. okr. sodnik govori sicer za silo slovenski, a pisati ne ume. G. Alojzij Ploder c. k. pristav še dozda ne bo znal pravilno niti govoriti niti pisati, a nadejati se je, da bode v kratkem obojega popolnoma zmožen, ker se prav marljivo slovenski uči. G. Ernest Sticker c. k. drugi pristav godrnja malo slovenski, pisati ne zna črke, je zagriznen nemškutar, kar se mu pa odpusti, ker še za nemški jezik nima pravega organa. G. Franc Schaar c. k. zemlj. knjigovodja, slovenski lomi za silo, pisati ne ume.

C. k. davkarija:

G. Jože Rožanc c. k. davkar govori slovenski

Nadaljevanje.

Cvetno soboto (8. malega travna) je bilo z bobnom oklicano:

1) da ne sme noben tujih pod streho obdržati, ako ne prinese oglasnega cedljica k mestni gosposki od njih, kdo in kaj so? Tudi činžmani (sic!), kir se preselijo, morejo pri gosposki po navadi z oglasnim cedljicem napovedani biti;

2) da ne sme nobeden po deveti uri v noč brez luči po mestu hoditi;

3) kadar bode francoska straža na koga po noči vpila, rekoč: qui vive (ki viv')! mora se odgovoriti: citoyén (sitoajén) ali purgar.

Od Trsta so peljali strelni prah, pripravo, kruh ino žgano vino proti Celovcu.

Cvetno nedeljo (9. malega travna) so začeli nazaj hoditi nekateri Ljubljancéni, ki so bili iz Ljubljane drugam bežali. Tudi je bilo napovedano, da bodo pošte spet hodile. Nekaj kruha so dali Francozi iz Višnje gore pripeljati; tudi nekaj ovsa so od tam dobili.

(Dalje prih.)

kaj dobro, a pisati bi mu žalibože ne šlo. G. Gustav pl. Anders kontrolor ne ume nobene besede slovenske. G. France Brüks oficijal ne ume nobene besede slovenske, zraven tega pa vsacemu narodnjaku zobe pokaže, kakor njegovi psi. G. Karol Kreulitsch asistent govori slovenski dobro, pisati ne ume. Ulnjak vse nemškutarije je pa tukajšnji notarjat, v kojem fungira g. Josef Goveditsch, ki s svojimi pomagači širi nemško omiko, pa navadno vsaj bournemu kmetu nasproti s tako neomikanimi izrazi, ka bi mu vsakako koristilo, da se mu pošlje vsaj en iztis „Olikanega Slovenca.“

Politični razgled.

Državnega zbora poslanska zbornica je v svoji zadnji seji rešila tri postavbe; brez besedovanja je dovolila, da se smejo davki tudi meseca aprila pobirati po stari finančni postavi; proti dovoljenju je glasovalo samo 15 levičnjakov, ki pa niso z nobeno besedo povedali, zakaj tako glasujejo. Druga postava je dovolila, naj smejo profesorji državnih srednjih šol na Dunaji dobivati letne lokalne doklade 150 f. Živahno besedovanje se je unelo pri postavi o izvenredni reviziji v kazenskih zadevah. Mnogo govornikov se je oglasilo proti temu, da bi se izvenredna revizija popolnem odpravila, in dr. Demmel je svetoval, da naj izvenredna revizija prestane samo pri vseh sklepih in odlokih v kazenskem postopanju in pri kazenskih razsodbah gledé prestopkov. Ta nasvet, po katerem je izvanredna revizija dopuščena pri zločinih in pregreških, je bil sprejet. Tako so se tudi drugi paragrafi sprejeli brez bistvene spremembe. Prihodnja seja je v torek. Na dnevnem redu stoji pogodba s Ogersko zarad vojaške krajine.

Česke novine so se vsled zadnjega Hohenwartovega odgovora na Herbstovo interpelacijo ostro obrnile proti novemu ministerstvu, ki vedno okolo sebe meče s svojo ustavoljubnostjo, a ne more nikjer niti naprej niti nazaj. Hohenwart se moti, ako pravi, da ni razlogov za nezaupanje proti njemu in tovarišem. Pri svojem nastopu so ministri priznali, da so v težavnih časih vzeli državno kormilo v roke in kljub težavnim časom je preteklo že 2 meseca, od kar Hohenwart gospodari, a storil ni na nobeno stran nič.

Dalmatinski namestnik Rodič ima te dni priti iz Knežlaca na Dunaj. Kakor vé „Presse“, je Rodič zato poklican na Dunaj, da bode poročal o Bokezih in o tem, kake koncesije naj se dade slavenski večini deželnega zbora dalmatinskega.

Narodno zastopništvo Francosko mora biti vsled pariških dogodajev jako vznemirjeno in bi najraje ves položaj zasukalo monarhizmu v naročje. Iz enega svojih oklicev so izbrisali vzklik: Živela republika! tako da je moral Thiers zastopništvo rotiti, naj svoje strasti potolaži in naj pusti vsacega govoriti; in vendar je Thiers komaj za-se dobil toliko veljave, da so ga zastopniki poslušali. Zastopništvo ima zdaj v delu neko srenjsko postavbo, ki pa ni nič osnovana v avtonomističnem smislu; tako n. pr. velevala, da bode vlada imenovala posameznim okrajem njih župane. Kaj takega še naša avstrijska srenjska postava ne tirja.

Pariški dogodajji še zdaj niso razjasnjeni, dasiravno novine cele strani telegramov o njih poročajo. Večidel en telegram pobija drugega. Tako pariški telegram naznanja, da se je admiralu Saisset-u posrečilo pogoditi upornike z legalno vlado v Versailles. A predno se je pojasnilo, kake so bile te pogodbe, že pride drugi telegram iz Bruseljna, ki pravi, da je uporni centralni odbor v posebni okrožnici razložil, ka je prenehalo vse pogajanje in parlamentovanje, dokazovaje, da je treba ostro postopati in delati, ker so se razbile vse poskušnje napraviti mir in spravo. In zopet najzadnji telegrami pripovedujejo, da so „župani“ in poslanci pariški v porazumljenji s centralnim upornim odborom za ponedeljek razpisali municipalne volitve in k njim sklicali volilce. Na dalje je centralni odbor izdal oklic, v katerem pravi, da je z novimi volitvami rešena naloga tega zbora, ki odsehal preneha. Po tem bi se bila vendar sklenila neka pogodba med postavno vlado in upornim

odborom, ki se itak dolgo ni mogel več držati, kajti pomanjkovalo mu je pred vsem denarja, in ona dva milijona frankov, ki jih je bil odbor nekoliko banki siloma vzel, nekoliko jih od „mednarodnega“ društva, prejel sta bila hitro porabljeua. Poleg tega so se bili še odborniki sami med seboj sprli in redneji prebivalci pariški so se bolj in bolj začeli postavljati proti upornikom. Morebiti so že denes municipalne volitve dovršene in Pariz kolikor toliko upokojen, kakor se poroča iz Lyona, St. Etienne in Marseille so uporniki ugnani in je za zdaj red in mir zopet poravnal. Nasprotno pa se naznanja, da je Algerija se spuntala.

V Španiji menda že zopet vré. Nedavno je kralj poklical ministre k sebi in jih je oštel, da so mu pri nastopu vladanja čisto krivo poročali o mišljenji in razmerah v deželi. Kralj je ministrom rekel, da bode le onda hotel obdržati še dalje španjsko krono na glavi, ako o splošnem glasovanji vse ljudstvo zanj povzdigne svoj glas.

Bavarska je vsled zadnje vojske dobila alzasijski okraj Weissenburg; zdaj hoče še s sosednjim vojvodstvom Sachsen-Coburg zameniti nekoliko svoje zemlje.

Razne stvari.

* (Statistika Cislajtaniije.) Dolitavske dežele štejejo 20,217.531 prebivalcev in sicer: Dolenjo-Avstrijska 1,954.251; Gorenjo-Avstrijska 731.579; Solnograška 151.410; Štajarska 1,131.309; Koroška 336.400; Kranjska 463.273; Trst, Goriška, Gradiška, Istra 582.079; Tirol in Vorarlberg 878.069; Moravska 1,997.897; Šlezija 511.581; Galicija 5,418.016; Bukovina 511.964; Dalmacija 442.796. Prebivalstvo glavnih mest se razvidi iz naslednjih števil: Dunaj 607.514; Linz 30.538; Solnograd 20.336; Gradec 81.119; Celovec 15.285; Ljubljana 22.593; Trst 70.274; Gorica 16.659; Innsbruck 16.324; Bregenz 37.740; Praga 157.713; Berna 73.771; Tropau 16.608; Lvov 87.109; Czernovitz 33.884. — Te številke ne zapopadajo vojakov. —

* (Njegovi ekscelenci g. ministru dr. Habietineku.) Graška viša deželna sodnija je gledé rabe slovenskega jezika sledeče odločila: die Vornahme zivilgerichtlicher Rechtsverhandlungen in slovenischer Sprache, kann nach den bisherigen Erlässen des h. Justiz-Ministeriums nur soweit Platz greifen, als hiedurch die unbedingt nothwendige Klarheit der Rechtspflege nicht gefährdet, der Zweck dem Mittel nicht geopfert wird. Mi temu odluku ne dostavljamo nobene besede. Gosposka ali poslanec, ki bi hotel svoji službi ali svojemu mandatu pravičen postati in navedeni odlok rabiti na mestu, izvé število in dan tega odloka v naši redakciji.

* (Letošnji izpiti) za učiteljske kandidate in kandidatnje ljudskih in meščanskih šol se bodo v Gradcu obdržavale aprila meseca. Kandidatje se imajo za izpit oglasiti do 8. aprila pri vodji izpitne komisije dru. M. Wretschko-tu. 17. aprila se začne pismeni izpit. Za izpit je treba plačati 10 f. pri c. kr. deželni glavni kasi v Gradcu in sicer še pred izpitom.

* (Baron Konrad) se je 22. t. m. odpeljal na Dunaj. Če je šel novopečeni baron ministrom svete dajat, samo dostavljamo, da je baron Konrad ud tistega konstitucionalnega društva, ktero je nedavno pristopilo sklepom nemškega „parteitaga“, o katerem so neodvisneje novine pisale pod napisom „die Preussenseuche“.

* (Iz Karlovca) se piše v „Südsl. Ztg.“ med drugimi: Naposled se bode vendar tudi k nam vrnilo pravno razmerje. Volitev srenjskega zastopa je razpisana in od Barona Raucha urinjena magistratska šara se bode vendar vmaknila postavnemu mestnemu uradu izhajajočemu iz svobodne volitve srenjskega zastopa. Hrvatska vlada je odločila predsednika banalske tabule Klobučariča za volilnega komisarja.

* (Gosp. J. G. Verdelski) nam piše iz Tersta, da ne misli opustiti nadaljevanja svoje knjige imajoče si za naslov: „Opis in zgodovine Trsta in njegove okolice, pa še marsikaj drugega o slavjanskih zadevah,“ katere je izšlo dozdej dva najst snopičev, čeravno je moral sicer, kakor nam on pravi, požreti že mnogo grenkih svalkov zastran tega kot državen

uradnik. Vidi se pa po tem, da je njemu več mar za naš narod, ko za drugo. — Omenjena knjiga šteje zdaj 200 strani in obsega vasopis Trsta in okolice, razun tega pa še tudi velik del zgodovinskega razgleda starih in sedanjih Slavjanov. — Naročnina znesse od meseca aprila naprej 60, in tedaj za tri mesece 20 soldov. Delo bo napredovalo najmanj še eno leto. Kdor bi želel imeti snopiče, ki so prišli doslej na svetlo, jih še lahko dobi — za 80 soldov (J. G. V. stanuje v hiši gosp. Svetina šte. 28 Via Farnedo.)

Glasovi izmed občinstva.

(Za zadržaj in obliko tega predela ne prejemamo nobene odgovornosti.)

Dopis natisnjen v 16. št. „Slov. Nar.“ t. l. pisan v zadevi od ljudnega ravnanja in obnašanja uradnikov in služabnikov železniških na Postaji v Podnartu se mi je mnogokrat za moje pisanje prištevati in se mi zaradi tega tudi čestitalo. Jaz tukaj javno izrekam, da zasluge pripuščam resničnemu dopisniku, pristavim pa še, da temu tudi jaz pritrdim iz lastne skušnje, osebno pa v zadevi postajnika, kateri me je brez vsakega vzroka na kolodvoru tako razžalil, da sem bil prisiljen zoper njegovo obnašanje tožbo predložiti; tudi še pristavim, ako nemščine ne umeš in imaš tukaj v pisarnici kaj opraviti tako si le tolmača popred naprosi, kajti tukaj je občinstvo zaradi uradnikov, ne ti zaradi njega, kajti zagrizeni germani strastno germanizujejo in na naše zemlji v našo pogubo gospodujejo. Kakor tukaj tako se godi tudi skoraj povsod, v službi so večji del slovenščine nezmožni tujci ali ponemčurjeni Slovenci, od zadnjega služabnika se zahteva znanje nemščine, ali kateri domači jezik ume ali ne, na to se ne porajta nič. Pogledimo na bližnjo postajo v Lesce, tu ti je zopet postajnik tako čmeren, da se mu vidi, ka je sam sebi na poti; le varno okrog njega postopaj in hitro se nemščine uči, sicer ti bo kmalo zarenčal: Was sind das für Vieher, die weder lesen noch deutsch können. On ne pozna nobenega, kajti le poslušaj kako reži tukaj nad poštenim, obče spoštovanim poštarjem, on mora odlašiti, akoravno nadzoruje njemu izročeni odgovorni posel, to se godi v pričo priprostitih postopačev, kateri so tukaj brez posla. Vstopivši v sobo za potnike je pri mrazu 8 stopinj R. nekurjena, tu slišiš od domačih in popotnikov tožiti zoper nemškega postajnika, njegovega magazinarja i strežaja, od katerih ni nobeden slovenščine zmožen, le poglej prvi je ravno veleval ročni voziček c. k. pošte peljati tje, kjer se nesnaga shranuje.

Zmeni se z drugimi ljudmi, vsak ti bo vedel kaj tožiti in ti bo zdihovaje rekel, zakaj se ti ljudje na morejo tako prijazno obnašati kakor domači rojak g. B. R. A.

Ko bi nam nemila smrt ne bila rajnega dr. Tomana pokosila, gotovo bi nas bil on najiskrenejši Slovenec vsaj na tej poti počasnega vtopljenja v nemščino obvaroval, tako že precej sami ponemčeni smo se zadnji čas začeli sami dramiti tode preveč oslavljeni se ne nadejamo popolnega vspela od tabora, katerega naši veljavni moške snujejo in se nadejajo, da se bo binkoštni ponedeljek izvršil. Bog daj dober vseh! Ako ni prepozno in se naše gorenjsko ljudstvo iz narodnega spanja probudi, potem pa bo zmaga naša, mi ne bomo več zdihovali, dajte nam priljudne v slovenščini zmožne uradnike in služabnike ne le pri železnici marveč povsod; ako do tega prepričanja in rodoljubja pridemo, pomagali si bomo z vsakim človekom, kateri hoče pri nas živeti, občevali edino le v slovenščini, pokazali bomo, ako umimo tudi nemščino ali laščino, da smo si te jezike samo za sebe prisvojili, namreč kedar od Nemca ali Taljana na njihovej zemlji kaj zahtevamo. Kdor je tedaj pri nas v kaki javni službi in slovenščine pisati ne ume, ta naj se nikar ne spodtika, marveč hitro slovnico v roko, sicer bo prepozno, kedar se splošno ljudstvo svojih pravic zave, ono bo kar mu postava prizna, strogo tirjalo.—

Na Gorenjskem 21. marca 1871.

Selčan.

Listnica vredništva.

Denašnjemu gospodu dopisniku iz tržaške okolice: Nam in slovenski stvari jako vstrezete, ako nam izvolite večkrat dopisovati iz Vaših krajev. Vaše ime se ne bode nikomur imenovalo — v tem oziru smete biti brez strahu. — G. dopisniku iz Metlike. Žal nam bi bilo, ako bi naš list imel samo toliko veljave, kolikor poročila iz Metlike. S tem ni rečeno, da bi nam poročila od tam ne bile draga, samo da morajo biti objektivna, brez napadov na ondote narodnjake, katerih osebnim napadom proti Vam smo ravno tako zaprli prostore tega lista. Mi ne moremo nikomur v srce videti, „osebnega“ prijatelja ali znanca v Metliki nimamo, narodni stvari pa radi služimo — zato nam menda ni treba niti novih dokazov, še manj pa novih zagotovil. — G. pisatelju sestavka: „Poskus čedne prošnje“. Omenjeni gospod je tiskovnemu društvu v Mariboru obljubil 400 gld.

Razpisovanje službe.

V Gomilskem se stanovitno oddaja služba učitelja za šolo enega razreda z letnim dohodkom od 400 gld. in plačila prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja prosila z dokazi, da so za učitelstvo zmožni in da slovenski znajo, do 20. aprila 1871 krajnemu šolskemu svetu v Gomilskem pošlejo.

Od okrajnega šolskega sveta.

Na Vranskem 2. marca 1871.

(1)

Predsednik: Schönwetter, l. r.

Adam Stefanović

akad. slikar na Dunaji, Neubau Myrthengasse Nro. 17. je ravno kar izdal dve veliki novi sliki namreč: **Boj na Kosovem** in **tabló vsih carov in kraljev iz Nemaničev do denašnjega srbskega in črnogorskega kneza**. Cena je 2 f. 50 kr. Dobivajo se te slike, kakor tudi že zadnjič naznanjene: **Car Dušan**, **Peter Veliki** in prizori s **Kosovega polja** ali na Dunaji pri umetelniku samem, ali pri opravištvu tega lista.

Vsled dedščine iz Neapelja sem dobil v posest izdatno zbirko **dragotin** iz pravih koravd (garnirano) namreč (collies), **vratne verige** za gospé (dolge dovolj, da se n. pr. za otroke iz ene naredite dve), potem **zapestnice**, **broše**, **uhane**, ktere vkup ali v večih partijah še mnogo ceneje prodajam, kakor kažejo sledeče prenikne cene.

Ako kdo želi, razpošiljam z vratačo se pošto za gotovo denar ali proti poštnemu povzetju posamezne dragotine, in sicer:

- 1 collies á 16 gld.
- 1 zapestnica á 7 gld.
- 1 broša á 5 gld.
- 1 par uhanov á 6 gld.

Pri 2—4 naročilih vkup 10% rabata.

Da se v okom pride nepotrebnemu dopisovanju irčno pristavljam, da so modéli enaki, broše okrogle, uhani okrogli ali zvončkasti, okóv kakor navadno, in da se bodo barve po želji kolikor mogoče dobro (svetlo ali temno) izbrale.

Prodajalci, — posebno pa gospé, ki morejo dragotine same rabiti, naj se poslužijo te prilike, namestu da bi svoj kinč v detailu navadno po nezasišano visoki ceni kupovale.

Garancija za lep opisane prave koravde.

G. J. Lang.

(2)

Schloss Mirabell, Salzburg.

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo **mnogovrstnih mašnih oblek**, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, štole, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega plateno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(10)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cote in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prištevajo cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.